

Türkiye’de Alt Yazı Çevirisi Alanında Yayınlanmış Makalelere Bir Bakış: 2019-2023 Yılları

A Look at Articles Published in the Field of Subtitling in Türkiye: the Years of 2019-2023

Araştırma Makalesi / Research Article

Burcu ASLANKILINÇ*, Hüseyin ERSOY**

* Yüksek Lisans Öğr., Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çeviribilim ABD, Sakarya, Türkiye, e-posta: burcu.aslankilinc@ogr.sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6701-3568

** Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, Sakarya, Türkiye, e-posta: hersoy@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7078-6705

ÖZET

Çeviribilim alanında kabul edilmesi 1990’lı yılların ortalarına rastlayan görsel-işitsel çeviri, kendi alt alanlarına sahiptir. En çok tercih edilen görsel-işitsel türlerin başında gelen alt yazı çevirisine ihtiyaç, özellikle teknolojiyle birlikte son yıllarda hızlanmıştır. Dijital yayın platformlarında ve internet ağlarında artan film, dizi vb. ithal ürün çeşitliliği çeviriye duyulan ihtiyacı da arttırmıştır. Ürünlerin çeviri versiyonlarının izleyiciye hızlı ve ekonomik olarak ulaştırılma çabası, bu talebi en iyi şekilde karşılayan alt yazı çevirisini ön plana çıkarmıştır. Bu çalışmanın amacı; son beş yılda Türkiye’de alt yazı çevirisi üzerine yayınlanmış makalelerin incelenerek nasıl bir dağılım gösterdiğini ortaya koymak, varsa araştırma boşluklarını tespit etmektir. Elde edilecek verilerin güncel olması; hem şu anda sahada çalışanlara yol gösterebilme hem de akademik dünyadaki araştırmacılara alanda çalışılabilecek boşlukları sunabilme adına önem arz etmektedir. Bu kapsamda; Google Scholar dizininde alt yazı çevirisi üzerine yayınlanmış makaleler incelenmiş, çalışılan temalar ortaya çıkartılmış, araştırma boşlukları sunulmuş ve değerlendirilmiştir. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve elde edilen bulgular betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında incelenen 55 makaleden 9 tema oluşturulmuş, temaların yıllara göre dağılımı yapılmış, alt yazı çevirisinin alt alanlarına göre yoğunluğuna bakılmış ve grafik üzerinde gösterilen sayısal veriler değerlendirilerek sonuca ulaşılmıştır. Bazı araştırma boşluklarının olduğu saptanmış ve bunlara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Altyazı Çevirisi, Alt Yazı, Görsel-İşitsel Çeviri, Türkiye’de Alt Yazı, Ayrıntılı Alt Yazı

ABSTRACT

Audiovisual translation, which was accepted in the field of translation studies in the mid-1990s, has its own subfields. The need for subtitle translation, which is one of the most preferred audiovisual genres, has accelerated, especially with technology, in recent years. The increasing variety of imported products such as movies, TV series, etc. on digital broadcast platforms and internet networks has increased the need for translation. The effort to deliver translated versions of products to the audience quickly and economically has brought subtitle translation to the fore, which best meets this demand. The aim of this study is to examine the articles published on subtitle translation in Türkiye in the last five years, reveal their distribution, identify research gaps, if any. It is important that the data to be obtained be up-to-date

in terms of its capacity, both to guide those who are currently working in the field and to provide researchers in the academic world with the gaps that can be studied in the field. In this context, articles published on subtitling in the Google Scholar index were examined, the themes studied were revealed, and research gaps were presented and commented. Data were collected through document review, and findings were commented on via the descriptive analysis method. Nine themes were created from 55 articles examined within the scope of the study, and the conclusion was reached by evaluating the quantitative data shown on the graph. It was determined that there were some research gaps, and suggestions were offered for them.

Keywords: Subtitle Translation, Subtitling, Audiovisual Translation, Subtitle, Subtitling in Türkiye

1. Giriş

Çeviribilim alanında kabul görmesi zaman alsa da teknolojinin hızla ilerlemesi, internetin yaygınlaşması, iletişimin hızlanması, globalleşme yolunda atılan adımlar ve dijital platformların çoğalması ile görsel-işitsel çeviriye duyulan ihtiyaç son yıllarda oldukça artış göstermiştir. Görsel-işitsel çevirinin en çok tercih edilen alt alanının alt yazı çevirisi olduğunu söylemek doğru olacaktır. Teknolojik gelişmelerin tüm alanları olduğu gibi alt yazı çevirisi alanını da doğrudan etkilediği aşikardır.

Daha önceleri sinema filmlerinde, DVD’lerde ve bazı TV yayınlarında karşılaştığımız alt yazı, günümüzde çok fazla miceda görülmektedir. Alt yazının türleri de artış göstermiştir. İnternete erişimin ve dolayısıyla kullanımının hızlanması ve ucuzlamasıyla birlikte, birçok programa dünya ile aynı anda erişim sağlanmaya başlanmıştır. Fakat programlar, İngilizce başta olmak üzere farklı dillerde yayımlandığı için diller arası çeviri gereksiniminde artış ortaya çıkmıştır. Diğer görsel-işitsel çevirilerle karşılaştırıldığında alt yazı, hem maliyeti düşük hem de zaman tasarrufu sağlayan bir çeviri türüdür. Geçmişte alt yazı çevirisini ya kurum içinde çalışan çevirmenlerine ya da serbest zamanlı olarak çalıştırdıkları çevirmenlere yaptıran kurumsal şirketler, bu çeviri türüne duydukları ihtiyacı hala daha bu şekilde karşılamaktadırlar. Ancak internette sayısız altyazı oluşturma programı mevcuttur, fakat bu programlar kurumların tercih ettiği alt yazı çevirisi hazırlama yöntemi değildir. Bu durumda ise gönüllü alt yazı çevirmenleri ortaya çıkmıştır. Bunların farklı sebepleri mevcuttur fakat bu durum, bu çalışmanın konusu olmadığı için üzerinde durulmayacaktır. Ayrıca sadece diller arası değil; ayrıntılı alt yazı, canlı alt yazı, üst yazı, diller arası iki dilli alt yazı ve sesli alt yazı çevirisi gibi alt yazı türleri de mevcuttur ve bu türlerin kullanım olanağı gelişen teknoloji ile birlikte artmaktadır.

Çeviribilim kapsamında alt yazı çevirisinin konu olduğu ilk makaleler, 1950’li yılların sonu ve 1960’lı yılların başına rastlar (Okyayuz, 2016, s. 69). 1990’lı yılların ortalarına kadar görsel-işitsel çeviri alanına ilgi duyulmadığına dikkat çeken Okyayuz, nedenlerini altı başlıkta toplamıştır:

1. Görsel-işitsel çevirinin neyi kapsadığı,
2. Dönemin çağdaş kuramlarının bu çeviri türü için geçerli olmayabileceği,
3. Bu alan çevirisinin zorluklarının bazı araştırmacılar tarafından küçümsenmesi,

4. Popüler kültür çevirisinin araştırmaya değer bulunmaması,

5. Bu alanda araştırma yapmanın zorluğu ve

Yapılan araştırmanın sunumunun zor olması.

Ancak günümüzde bu alanın genişlemesi sonucu olarak, yapılan işler ve çalışan çevirmen sayısında oldukça artış olduğu gözlenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, 2019-2023 (10 Kasım'a kadar) yılları arasında yaklaşık 5 yıllık süreç içerisinde Türkiye'de Alt Yazı Çevirisi kapsamında yayınlanmış olan makalelerin nasıl bir dağılım gösterdiğinin incelenmesi ve bu bağlamda özellikle alanda son yıllarda yapılmış araştırmaların ve meydana gelmiş gelişmelerin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır.

Çeviribilim alanında kabul görmesi 1990'lı yılların ortalarına rastlayan alt yazı çevirisi, özellikle son yıllarda dijital ortamların kullanımının artmasıyla daha çok ihtiyaç haline gelmiştir. Alt yazı, çeviribilimin akademik anlamda üzerinde çok daha fazla çalışılması gereken alt alanlarından biri olması dolayısıyla bu çalışmanın konusu olmuştur. Alanda yapılan çalışmaları ortaya çıkartmak ve araştırma boşluklarını belirleyebilmek adına kaleme alınan bu çalışma, sonraki çalışmalara küçük bir ışık tutacağı düşünüldüğünden önem arz etmektedir.

Alt yazı çevirisi alanında, son 5 yılda Türkiye'de yayınlanan makalelere bir üst bakış sunmayı hedefleyen bu çalışma aşağıdaki sorular üzerine odaklanmıştır:

Nasıl bir yöntem kullanılmalıdır?

Makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

Alt yazı çevirisinin hangi alt alanında ne kadar makale yazılmıştır?

Alandaki boşluklar nelerdir?

Makaleler hangi sorunlara/konulara odaklanmıştır?

Konular nasıl incelenmiştir?

Bu sorular temelinde; son 5 yıl içinde alt yazı çevirisi alanında meydana gelen değişim ve gelişmelerin, akademik platforma yansıyan etkileri çalışmanın sınırlılıkları kapsamında ortaya çıkartılmaya çalışılacaktır.

2. Alt Yazı Çevirisinin Tanımı, Özellikleri ve Türleri

2.1. Tanımı

Görsel-işitsel çevirinin en çok kullanıldığı alanların başında gelen alt yazı çevirisi; sessiz film döneminde, ismini aldığı arayazılar/arabaşlıklar şeklinde kullanılıyordu. Alt yazı için *film çevirisinin en eski şeklidir* denebilir (Köprülü, 2021, s. 50). Arayazıların ilk örneği, 1903 yılında "Tom Amcanın Kulübesi" adlı filmde görülmüştür (Şahin, 2015, s. 972).

Alt yazının, döneme göre farklı tanımlamaları yapılmıştır. Ancak bazı araştırmacılar, tanımlamaların hala net olmadığından söz eder. Zeytinkaya (2018, s. 4135), görsel-işitsel çeviri türlerinin ayrı birer tür olarak mı, yoksa ana alt türler (alt yazı çevirisi, dublaj çevirisi) olarak

mı değerlendirilmesi gerektiği konusunun hala tartışma konusu olduğunu söyler. Ancak bu savın aksine alt yazı çevirisinin birçok farklı araştırmacı tarafından tanımı yapılmıştır. Bazı tanımlamalar aşağıdaki gibidir:

Hurt ve Widler (1998, s. 261) alt yazıyı, “bir film diyalogunun kısaltılmış çevirisi, ekranda veya beyaz perdede görülen orijinal metnin ilgili kısmıyla senkron (eş zamanlı) olması” şeklinde tanımlamaktadır (akt. Aktaş ve Oğuz, 2014, s. 5).

Chaume (2013, s. 112) alt yazıyı, orijinal bir filmin gösterildiği ekranda, hedef dilde yazılı bir metnin, sinema oyuncularının diyaloglarıyla yaklaşık olarak örtüşecek şekilde yer alması olarak tanımlar.

Aktaş ve Oğuz (2014, s. 3) alt yazıyı; televizyon ve sinemada özellikle yabancı dilde çekilmiş, orijinal seslendirmeli filmlerde, diğer dillerdeki izleyicilerin filmi izlerken filmin altındaki yazıyı okuyup filmde geçen konuşmaları ve filmin konusunu anlamasını sağlayan görsel bir yöntem olarak tanımlar.

Okyayuz ve Kaya (2016, s. 259) alt yazı çevirisini; ekranın alt tarafında, belli bir şekilde konumlandırılmış ve şekillendirilmiş bir yazılı metinle, konuşmacıların diyaloglarını, kaynak görseli izleyenlerin anlayacağı ancak erek izleyicinin anlamayacağı öğeleri ve işitsel düzğünde verilen bilgileri, erek dilde aktarmak olarak özetlemektedirler.

Tanımlardan da anlaşıldığı gibi altyazı çevirisi, kaynak dilde hazırlanmış görsel-ışitsel ürüne ait senaryo metninin erek dile çevirisinin yazılı bir formda ekranın genellikle alt tarafında izleyiciye aktarılması olarak özetlenebilir. İzleyici, ekranın altındaki altyazıyı okurken aynı zamanda kaynak metni de duymaktadır.

2.2. Özellikleri

Alt yazı, genellikle ekranın altında yer alır. Ancak konuşma haricinde verilmesi zorunlu olan tabela çevirisi vs. gibi durumlarda ekranın üstüne yazılır.

Gaga (2020, s. 845); dilsel metinsel özellikler içinde zamansal-uzamsal kısıtlar, altyazıya özgü yazım biçimleri ve noktalama işaretlerinin kullanımı ve teknik özellikler kapsamında ise spotlama, eşleme ve şablon üretme/kullanmanın altyazı çevirisinin temel nitelikleri içinde yer aldığını belirtir

Alt yazının ekranda kapladığı yer açısından ortalama satır sayısı ve satırların karakter uzunlukları, farklı araştırmacılar tarafından dile getirilmiştir ve çok bariz olmasa da arada küçük farkların olduğu göze çarpmaktadır. Karamitroglou (1998, s. 2), bir alt yazı satırının boşluk ve imla işaretleri dahil en fazla 35 karakter olması gerektiğini ve iki satırlık bir alt yazının ekranda 6 saniyeden daha uzun süre kaldığı durumlarda, izleyiciler tarafından tekrar okunabileceğini belirtir (akt. Köprülü, s. 115-116). Gottlieb (2005), genellikle bir ya da iki satırdan oluşan alt yazının, ortalama her bir satırının ekranda 35 karakter uzunluğunda yer kapladığını söyler (akt. Metin Tekin, 2019, s. 344). O’Connell (2007, s. 129) çalışmasında; alt yazıların uzamsal olarak en fazla iki, nadiren üç satırlık yer kapladığını ve her satırın 30 ya da 40 karakterden oluştuğunu aktarır (akt. Gaga, 2020, s. 848). Linde ve Kay (2016, s.7) ise; yayınlanan programa göre her

satırın ekranda 3 saniye, iki satır olduğu durumlarda en fazla 5-6 saniye, ve alt yazı üç satırsa 8 saniye kalması gerektiğini anlatırlar (a.g.e.). Diaz Cintas ve Remael (2014, s. 9), bir sahnede yer alan alt yazının en fazla iki satır olması ve bir satır uzunluğunun 40 karakteri aşması durumunda diyalog metninden bazı kelimelerin çıkartılması gerektiğini vurgular (akt. Savaş, 2019, s. 142). Alt yazıda kısıtlanmış karakter sayısının her bir satır için 36-40 karakter olması ve alt yazının ekranda kalma süresinin 1,5-8 saniye (iki satırlık ise 5-6 saniye, üç satırlık ise 8 saniye) arasında olması gibi teknik nedenlerden dolayı, işitsel kanal vasıtasıyla izleyiciye ulaşan senaryoda üçte bir oranında kısaltılma zorunluluğu doğar (Şevik ve diğerleri, 2016, s. 281-282). Köprülü (2021, s. 112), birçok araştırmada bir satırdaki karakter sayısının en fazla 37 olarak tespit edildiğini söyler, ve ancak bu rakamın, günümüzdeki alt yazı programlarıyla arttırılabildiğini ve iki satırlı bir alt yazı için 6 saniye kuralının geçerli olduğunu da ekler (Jüngst, 2010, s. 32). Bazen bir satırdaki karakter sayısı 33 ile 35'e iner, bazen de 39 ile 41'e kadar yükselebilir, ve sinema ve DVD'ler için bu sayı en fazla 40 karaktere çıkmaktadır (Okyayuz, 2016, s. 95).

Alt yazı çevirisinin, farklı ülkelerde ve farklı gösterim ortamlarında (sinema, TV, internet vb) farklı uygulamaları mevcuttur. Alt yazının satır sayısı ve satırdaki karakter sayılarıyla ilgili farklı görüşler olsa da ve global kapsamda net kurallar belirlenemese de, alt yazıda kaliteyi yakalamak amacıyla bazı önerilerde bulunulmuştur. ESIST (European Association for Studies in Screen Translation) adlı kuruluşun kabul ettiği kılavuzda, alt yazının 1 saniyeden az 7 saniyeden fazla (şarkılar haricinde) ekranda kalmaması, her bir alt yazıda en fazla 2 satır kullanılması gerektiği ve iki satırlı alt yazılarda üst satırın daha kısa tercih edilmesi önerisi sunulmuştur (Köprülü, 2021, s. 121). Cintas ve Remael (2007, s. 88-99) de, alt yazı zamanlaması konusunda paylaştıkları iyi uygulama önerilerinde; 6 saniye olarak bilinen altın kurala göre, ortalama bir izleyicinin satır başına verilen 37 karakterli iki satırlık (74 karakter) alt yazıyı 6 saniyede okuyabileceğini belirtmişlerdir (akt. Okyayuz, 2016, s. 97).

2.3. Türleri

Alt yazı türlerine zamanla farklı türler eklenmekte ve isimler verilmektedir. Her dönemin ihtiyacı farklı olduğundan ve özellikle son yıllarda teknolojiyle paralel süregelen değişim ve gelişimlerin de etkisinin önemli rolünün olduğu düşünülebilir.

Birçok araştırmacı tarafından incelenen altyazı çevirisi, farklı şekillerde gruplandırılmıştır. H.Gottlieb (2001), temel olarak dilsel ve teknik olarak sınıflandırıp dilsel de diliçi ve diller arası, teknik açıdan ise açık ve kapalı olarak ayırtmıştır (akt. Damar Yılmaz, 2017, s. 6). Bunun yanısıra, süre yönünden de hazır alt yazılar ve canlı alt yazılar (Cintas-Ramael, 2010, s. 19-21) olarak sınıflandırılmıştır (akt. Yılmaz, 2019, s. 59).

2.3.1. Teknik Açıdan

Teknik yönden ele alınan türlerden açık alt yazı; genellikle sinema filmlerinde ve TV film ve dizilerinde kullanılır. Seçmeli değildir, diğer bir deyişle ürünün bir parçasıdır ve izleyici tarafından değiştirilemez.

Kapalı alt yazı ise; ürünün bir parçası değildir ve seçmelidir. İzleyici, dil seçeneklerinden alt yazıyı açıp kapatabilir.

2.3.2. Dilsel Açıdan

Diller arası alt yazı çevirisi, görsel-ışitsel metnin bir dilden başka bir dile aktarılmasıyla gerçekleşen türdür. İki dilli yayınlarda kullanılan diller arası iki dilli alt yazı çevirisi de mevcuttur.

Dil içi alt yazı çevirisi, daha çok, işitme sorunu olan bireyler için kullanılır. Bunun yanında; dil öğreniminde ve konuşmacıda şive varsa ve/veya ne dediği çok iyi anlaşılıyorsa yine dil içi alt yazı kullanılır.

2.3.3. Süre Açısından

Hazır alt yazılar, ürün yayına girmeden önce hazırlanmıştır.

Canlı alt yazılar ise spor etkinlikleri ve TV haberleri gibi canlı yayınlarda eş zamanlı olarak yapılır (Köprülü, 2021, s. 54). Ülkemizde çok fazla kullanılsa da çoğunlukla dil içi olmak üzere diller arası da kullanılır. Ancak, dili iç ve diller arası uygulama arasında büyük farklar mevcuttur (Okyayuz, 2016, s. 47). Canlı alt yazılar çoğunlukla, otomatik programlar ve ses tanıma araçlarıyla gerçekleştirilir.

2.3.4. Diğer Tanımlar

Yukarıdaki tanımların dışında, son yıllarda literatürde farklı tanımlamalar da mevcuttur:

Ayrıntılı alt yazı çevirisi: Daha önce yukarıda da belirtildiği gibi sadece dil içi alt yazı çevirisini kullanabilen işitme engelliler, günümüzde dijital platformların sunduğu özellikler kapsamında diller arası seçeneklere de ulaşabilmektedirler. Ancak normal bireyler için hazırlanan dil içi ve diller arası alt yazı çevirisinden farklı olduğu noktalar vardır. Bir görsel-ışitsel ürünün normal bireyler için hazırlanan alt yazı çevirisi ile işitme engelli bireyler için hazırlanması gereken alt yazı çevirisi arasında birçok farklı nokta mevcuttur. Bu noktalardan birisine değinilecek olursa; normal bireyler için hazırlanan alt yazı çevirisinde, işitsel kapsamda sadece konuşma metinleri çevrilirken, diğer işitsellerin çevrilmesine gerek duyulmaz. Ancak işitme engellilere yönelik alt yazı çevirisi uygulamasında, konuşma dışındaki seslerin de alt yazıya aktarılması gerekir. Aksi halde; işitme engelli izleyici, görsel-ışitsel ürünün seyrini anlamada ve bazı sahneleri anlamlandırmada zorluk yaşayabilir. Örneğin; kapı zili, bağırma, yere vurma sesi gibi efektler parantez içerisinde açıklama olarak verilmelidir.

Üst yazı: Tiyatro ve operada, genellikle sahnenin üstünde ya da koltukların arkasında yer alan ekrana yansıtılan alt yazı çeviri türüdür. Bu altyazı türü ülkemizde çok fazla kullanılan bir tür değildir.

Sesli alt yazı: Bu tür, sesli betimleme ve üst sesle çeviri yöntemlerinin (ikisi de bu çalışmanın alanı dışındadır) bir birleşimi olup görsel-ışitsel ürünlere, görme engellilerin de erişimi için yapılır (Okyayuz, 2016, s. 51).

İlerleyen yıllarda alt yazı çevirisi türlerine yönelik yapılan tanımlamalarda, dönemin ihtiyaçlarına ve gelişen teknolojiye bağlı olarak farklılıkların olması da muhtemel görünmektedir.

Bulgular bölümünde yer alan alt yazının alt türleri, makalelerde söz edilenlerden yola çıkılarak değerlendirilmeye alınmıştır.

3. Yöntem

Bu çalışmada, doküman incelemesi kullanılarak şu aşamalardan geçilmiştir:

1. Dizinde dokümanları tarama ve dokümanlara ulaşma
2. Doküman türüne(makale) ve alana uygunluğunun belirlenmesi
3. Dokümanların ayrıntılı olarak incelenmesi ve anlaşılması
4. Verilerin analiz edilmesi
5. Verilerin kullanılması.

Literatür taraması; hızlı ve kolay ulaşılabilen, üyelik istemeyen ve ücretsiz olma özelliği taşıyan arama motoru ile sınırlandırılmıştır. Yaygın ve bilinir bir arama motoru olması göz önüne alınarak yapılan araştırma sonucunda, Google Scholar arama dizininin bu özelliklere sahip olduğu belirlenmiş ve tarama bu dizinde yapılmıştır. Bu çalışma için son 5 yıldaki makalelerin konu edilmesinin nedeni, hem çalışmaya konu olacak makalelerin güncel yaklaşımlara ve çalışma konularına sahip olduklarının hem de çalışmanın güncel olması gerektiğinin düşünülmesidir.

İthal ve ihraç edilen görsel-işitsel ürünlerin son yıllarda arttığı görülmektedir. Teknolojinin hızla ilerlemesi, buna bağlı olarak da internete ulaşımın hızlanması, kolaylaşması ve artması, görsel-işitsel ürünlerin paylaşıldığı ve sunulduğu dijital platformların çoğalması; çeviriye duyulan ihtiyacı da arttırmıştır. Bu ürünlerin çevirisinde ise hızlı, kolay ve ekonomik olmasından kaynaklı olarak alt yazı çevirisi tercih edilmekte ve bu çeviri türüne duyulan talebin de arttığı görülmektedir. Sahadaki bu artışın akademik dünyaya ne kadar etki ettiğini tespit etmek, teknolojik gelişmelerle paralel ölçüde ilerleyen bu alandaki yenilikleri ortaya çıkartabilmek ve son yıllardaki bu alanda çalışılabilecek araştırma boşluklarını ortaya çıkarmak çalışmanın gerekçelerindedir.

Elbette ki son 5 yılda yapılmış tüm makalelere ulaşmanın mümkün olamayacağını kabul etmek, daha gerçekçi olacaktır. Dolayısıyla bu çalışmanın sonucu, söz konusu kısıtlar ve sınırlar çerçevesinde değerlendirilecektir.

Dizindeki aramalar, farklı versiyonlarda çok defalar denenmiştir. Her defasında farklı sonuçlar çıkan bu versiyonlardan daha farklı bir versiyon denenmiş ve doküman sayısı sabitlenebilmiştir. Arama 10 Kasım 2023 tarihinde; tüm türlerde, alakaya göre sırala, herhangi bir dil, patentleri içerir ve özel aralık (2019-2023) komutlarıyla yapılmış; “altyazı” “subtitle” kelimeleriyle aramada 99 doküman, “alt yazı” “subtitle” kelimeleriyle aramada ise 43 doküman listelenmiştir.

Toplamda 142 doküman tek tek incelenmiş, makale olmayanlar (tez ve kitap gibi), dizinde iki defa görünenler ve alan dışı olanlar çıkartılmış, kalan 55 makale üzerinden bu çalışma yapılmıştır.

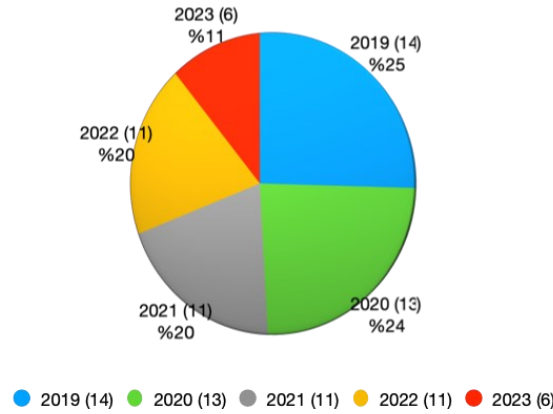
4. Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bulguları, oluşturulan tema başlıklarının sayısal veri olarak grafik üzerinden gösterilmesi ve bu verilerin yorumlanması şeklinde değerlendirilecektir.

2019 yılı başlangıcı ile 10 Kasım 2023 dönemini kapsayan Google Scholar dizininde taranmış ve alanla ilgili olduğu tespit edilen toplam 55 makaleye ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

4.1. Bulgular 1

Alt Yazı Çevirisi alanında son 5 yılda yayınlanan makalelerin dağılımı aşağıdaki şekilde verilmiştir:

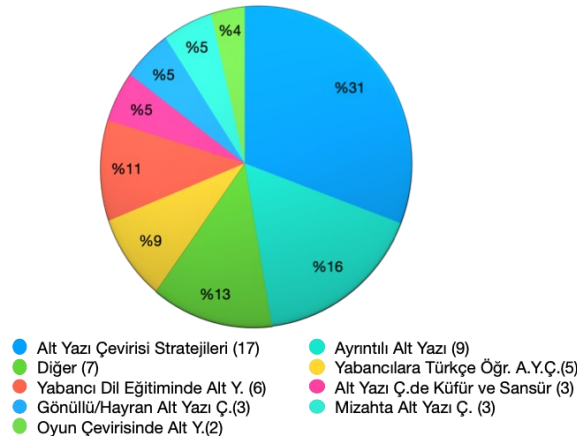

Şekil 1: Alt Yazı Çevirisi Alanında Yayınlanan Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1’de Türkiye’de son 5 yılda alt yazı çevirisi konusunda yayınlanan makalelerin yıllara göre dağılımı gösterilmektedir. 2019 yılı %25 (14) ile alt yazı alanında en fazla makalenin yayınladığı yıl, 2020 yılı %24 (13) ile ikinci sırada, 2021 ve 2022 yılları %20 (11) ile üçüncülüğü paylaşmakta, 2023 yılı ise %11(6) ile dördüncü sırada yer almıştır. Makale taramasının yapıldığı son tarih 10 Kasım 2023 olduğundan ve yılın bitmesine yaklaşık 40 gün kaldığından, 2023 yılının son sırada olması normal gibi gözükse de yine de 2019 ve 2020 yıllarıyla karşılaştırıldığında kalan süre zarfında bu sayıyı yakalamasının ya da geçmesinin çok mümkün olmadığı düşünülmektedir. Alt yazı çevirisi alanında en çok makale yayını 2019 yılında olmasına rağmen, 2020 yılıyla arasında sayı olarak 1, 2021 yılıyla 4 ve 2022 yılıyla 3 fark mevcuttur. Bu farklar sayıca büyük olmamasına rağmen, alt yazının oldukça spesifik bir alan olması bir farkın bile önemli olduğunu düşündürmektedir. Bu çalışmanın kısıtlılıklarından dolayı makalelerin tamamına erişmek mümkün olmasa da, alt yazı alanında yapılan akademik çalışmalar hakkında genel bir fikir vermesi ve sonraki çalışmalara bir adım olması açısından kayda değer olduğu varsayılmaktadır.

4.2. Bulgular 2

Alt Yazı Çevirisi alanında son 5 yılda yayınlanan makalelerin temalarına (konularına) göre sınıflandırılması aşağıda verilen şekil 2'deki gibidir:

Şekil 2: Alt Yazı Çevirisi Alanında Yayınlanan Makalelerin Temalarına Göre Dağılımı

Şekil 2'de gösterildiği gibi en çok çalışma %31 (17)'lik oranla *alt yazı çevirisi stratejileri*¹ üzerine yapılmıştır. İncelenen makalelerde alt yazı çevirisi stratejileri çoğunlukla dizi ve filmler üzerinden örneklendirilerek yapılmıştır. Deyimler, yemek kültürü, genel kültürel öğeler, cinsiyet ifadeleri, yeniden söyleyicilik yöntemi, spor ve çokkültürlülük, çevriyazı yöntemi, ünlemler, tematik yayınlar, yaratıcı alt yazı ve göndermelerin alt yazı çevirisi ve genel olarak alt yazı çevirisinde karşılaşılan zorluklar konularında kullanılan ve kullanılabilir alt yazı çeviri stratejileri üzerinde durulmuştur. Diğer temalarla karşılaştırıldığında sayıca oldukça fazla araştırma yapıldığı aşikardır. Bu çalışmada daha önceki yıllarda yapılan çalışmalarla bir karşılaştırma yapılamamakla beraber şu sonucun çıkarılması mümkündür: Son yıllarda teknolojinin gelişmesi, internetin hızlanması ve internet kullanımının artması, dijital TV platformlarının çoğalması ve dolayısıyla ithal yapımların Türkiye'ye girişinin birden artmasıyla çeviriye olan ihtiyaç -özellikle görsel-işitsel çeviriye ki en hızlı çözüm üreten ve maliyeti düşük olduğu için öncelikle tercih edilen alt yazı çevirisidir- aynı zamanda bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Dizi, film ve diğer programların alt yazı çevirisinde ortaya çıkan sorunlarla birlikte çözüm önerileri getirilme ihtiyacı da doğmuştur denebilir.

Dokuz adet çalışmayla yaklaşık %17'lik oranla ikinci sırada yer alan *ayrıntılı alt yazı* çevirisine olan eğilimin artması sevindirici ve umut vericidir. Sağır ve işitme engelli bireylerle yönelik geliştirilmiş olan bu türde yapılan çalışmalarda hem dil içi hem de diller arası altyazı çevirisi konu edilmiştir. Engelli bireyler için yapılmış özel projeler², medya erişilebilirliği³ ve

¹ Ertürk (2019), Kuşçu Özbudak (2019), Metin Tekin (2019), Yılmaz (2019), Demirkol Ertürk (2020), Erkanan Çakır (2020), Oğuz (2020), Boynukara ve Tarakçıoğlu (2021), Güven (2021), Okyayuz (2021), Akat ve Kümbül (2022), Çoban (2022), Gökgöl ve İşisağ (2022), Şefik (2022), Eray ve Özcan (2023), Eray ve Sarıkaya (2023), Sarı ve Özcan (2023).

² Okyayuz ve Sancaktaroglu Bozkurt (2021)

³ Sömen (2023), Güven (2020)

farklı ülkelerden örnek teşkil edebilecek kılavuzların incelenmesi⁴ konuları çalışılmıştır. Çocuklara özel ayrıntılı alt yazı çevirilerin olması gerektiğini⁵, bir çizgi film ve kılavuzda sadeleştirme uygulamasıyla anlatan çalışmalar da yapılmıştır. Çeviribilim sınıflarında eğitim gören öğrencilere yönelik ayrıntılı alt yazı eğitiminde farklı uygulama örneklerinin gösterilmesini öneren çalışma, ayrıntılı alt yazının akademik boyutuna dikkat çekmektedir⁶. Bu çalışmaların içinde de engelsiz erişim için daha çok çalışma yapılması önerilmektedir. Ayrıca çarpıcı bir çalışmadan da söz etmek gerekiyor. Covid-19 pandemisi sırasında eğitim-öğretimin dijital ortama taşınması, engelli bireyler dışında normal bireyler için de oldukça zorlayıcı olmuştur. Ancak olağandır ki engelli bireylerin normal şartlarda çözemedikleri sıkıntılar varken, bu bireyler bir de alışkın olmadıkları dijital ortamla karşı karşıya gelmişlerdir. Genel olarak bu sorunların nasıl çözüldüğü ya da çözülüp çözülmediği başka çalışmaların konusudur. Burada sözü geçecek olan nokta alt yazı ile ilgili olandır. Pandemi nedeniyle uzaktan eğitime geçilmesi sonucu, ders içerikleri ve kullanılan materyallerde farklılıklar meydana gelmiştir. Eğitim kökenli olan yazarlar, bu durumun çoğunlukla işitme engelli öğrencilere göre tasarlanmadığını tespit etmişlerdir⁷. Uzaktan eğitim gören işitme engelli öğrencilere Matematik dersi öğretimi ile ilgili Türkiye ve Romanya’da çalışan (17) öğretmen görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda, derste kullanılan yöntem ve tekniklerin sınırlı ve yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Matematik derslerinde işitme engellilere yönelik farklı yaklaşımlar, yöntem, teknik ve materyallerin kullanılması gerektiğini öneren çalışmanın bu çalışma açısından önemi; iki farklı ülke öğretmenlerinin global çözümler üretme girişimlerinde, işitme engelli öğrencilere yönelik video gibi ders materyallerine alt yazı uygulanması hem ülkesel hem de uluslararası boyutta dikkat çekmesidir.

Üçüncü sırada %13 oranıyla 7 makaleyi içeren *diğer* alt başlığında, altı farklı tema çalışılmıştır. Görsel-işitsel çevirinin çeviribilimin bir alanı olduğu kabulü, 1990’lı yılların ortalarında akademik dünyada yer bulmuştur. Bazı eğitim modellerini inceleyerek alt yazı çevirisi eğitiminin ne şekilde yapıldığını sorgulayan⁸ ve bir proje kapsamında öğrencilerin gerçek piyasa ortamında yaptıkları alt yazı çevirisi uygulamalarından söz eden çalışmalara rastlanmıştır⁹. Başka bir çalışmada; film çevirilerindeki alt yazı uygulamalarının, çeviribilim açısından bir araştırma konusu olup olamayacağı sorgulanmıştır¹⁰. Alt yazı çevirisi edinçlerini piyasanın aradığı niteliklerle saptayıp alt yazı çevirmeninin profilini çıkartmaya çalışan diğer

⁴ Külük (2019), Gürkan (2021)

⁵ Sancaktaroğlu Bozkurt ve Okyayuz (2020), Okyayuz ve Sancaktaroğlu Bozkurt (2022)

⁶ Dalbudak (2019)

⁷ Atış ve Doğaner (2022)

⁸ Gaga (2020)

⁹ Kurlmel (2021)

¹⁰ Savaş (2019)

bir çalışma da bu kapsamdaki tek çalışmadır¹¹. Başka bir çalışmada, alt yazı dahil görsel-işitsel çeviri kapsamında farklı ülkelerden çalışmaları içinde barındıran kitabın incelemesi yapılmıştır¹². Önemli bir diğer çalışmada ise, görsel-işitsel çeviri alanındaki araştırma boşluklarına dikkat çekilmiştir¹³.

En çok çalışmanın bulunduğu alanlardan %11'lik oranla dördüncü sıradaki, *yabancı dil eğitiminde alt yazının rolü* temasıdır. Tema kapsamında 6 çalışmaya rastlanmıştır. Farklı alt yazı modlarının (ikili kodlama) kelime öğrenimine etkisini araştıran bir çalışmada, deney grupları üzerinden sonuçlara ulaşılmıştır¹⁴. Diğerinde yabancı dil eğitiminde, özellikle alt yazı odaklı görsel-işitsel çevirinin sağlayabileceği katkılar araştırılmıştır¹⁵. Bir diğer çalışma, İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde alt yazının etkisiyle ilgili yapılan çalışmaları araştırmıştır¹⁶. Bir makale de, kelime öğrenme ve dinleme becerisini geliştirme üzerine alt yazılı video izlemenin etkilerini araştıran makaleleri içeren bir çalışmadır¹⁷. Başka bir çalışmada ise, alt yazılı çizgi filmlerin yabancı dil öğretimindeki rolü işlenmiştir¹⁸. İngilizce alt yazı, alt yazı ve anahtar kelimeli alt yazının farklı yeterlik seviyelerindeki iki öğrenci grubu ile kullanımının görsel-işitsel materyallerin anlaşılmasındaki etkisinin incelendiği bir çalışmaya da rastlanmıştır¹⁹.

Beşinci sırada, 5 çalışmayla %9'luk orana sahip *yabancılara Türkçe öğretiminde alt yazının kullanılması*dir. Çalışmalar kapsamında; yabancılara Türkçe öğretiminde alt yazılı Türk dizi ve filmlerin ve çizgi filmlerin, öğrencilerin kelime, dinleme ve izleme becerilerine etkisi ve önemi incelenmiştir²⁰. Makaleler, örnek dizi ve filmler ve uygulamalı çalışmalar üzerinden sunulmuştur. Bu konunun payının büyük olmasında, ülkemize farklı nedenlerle diğer ülkelerden göç edip yerleşen yabancıların dil sorununu çözme ihtiyacının neden olduğu düşünülmektedir. Yabancı öğrencilerin okullarımızda eğitim-öğretimlerini başarılı bir şekilde yürütebilmeleri için doğal olarak öncelikle dil sorununu çözmeleri elzemdir.

Gerek yabancılara Türkçe öğretiminde gerekse Türklere yabancı dil öğretiminde, yukarıdaki çalışmalardan da görüldüğü üzere, alt yazının oldukça önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

¹¹ Keskin Gaga ve Ataseven (2019)

¹² Okyayuz (2019a)

¹³ Okyayuz (2019b)

¹⁴ Yürük (2019)

¹⁵ Koç (2020)

¹⁶ Ünal ve Ekmekçi, (2022)

¹⁷ Eraslan ve Asmalı (2021)

¹⁸ Korkmazer (2022)

¹⁹ Karagül, Yüksel ve Day (2022)

²⁰ Gümüş Mattiussi ve Baş (2020), Sevtakin ve Aytan (2020) Kılıç (2022), Kırbaş (2022), Demirel (2023)

Altıncı sırada, 3 çalışma ve %3 oranla alt yazıda *küfür kullanımı ve sansür* teması bulunmaktadır. Bu çalışmalar, iki film ve bir dizide yer alan küfürlerin incelenerek, filmlere ve dizilere sansür uygulanıp uygulanmadığı ve bu noktada hangi stratejilerin kullanıldığını ortaya çıkarmaya çalışmaktadır²¹. Aslında Türkiye yayınlarında küfür kullanımında sansür uygulaması bilinen bir gerçekliktir. Bu nedendir ki sansür alanında daha fazla çalışmanın olduğu düşünülmekteydi. Ancak; çalışma sayısı göz önüne alındığında, uzun yıllardır medya yayınlarında yapılan kısıtlama ve sansürlerin olağan karşılanmış ve bu konuda araştırma yapmanın çok gerekli olmadığı düşünülmüş olabileceği ihtimal ortaya çıkmaktadır.

Gönüllü/Hayran alt yazı çevirisi temasında 3 çalışma bulunmaktadır. Çalışmalardan biri, alt yazı çevirmeni olmayan hayran çevirmenlerin dijital hediyeleşme kültürünü incelemiştir²². Bir diğeri, gönüllü alt yazı çevirmenlerin motivasyonlarının neler olabileceğini incelemiştir²³ ve son çalışma ise, gönüllü alt yazı çevirmenlerinin profesyonel alt yazı çeviri sektörüne geçişlerini ve bu bağlamda her iki çevrede bu çevirmenlerin çeviri süreci, çalışma şartları, iş türleri ve motivasyonlarını araştırmıştır²⁴. Bu alanda da çalışma sayısı daha fazla olabilir diye düşünülmektedir. Özellikle teknoloji, internet ve dijital dünyanın hızlanması ve çoğalması ve çok fazla ithal ürünün doğrudan dijital ortamda var olmasıyla gönüllü çevirmen sayısında artış olması yüksek ihtimaldir.

Mizahta alt yazı çevirisi temasında 3 çalışmaya rastlanmıştır. Çalışmalardan ikisi bir dizi ve film bağlamında yer alan mizah unsurlarından yola çıkarak, burada kullanılacak alt yazı çevirisi stratejilerinden örnekler sunmuşlardır²⁵. Diğer çalışmada ise, mizahta alt yazı çevirisinin zorluklarından söz edilerek bazı öneriler sunulmuştur²⁶.

Oyun çevirisinde alt yazının kullanımıyla ilgili 2 makaleye rastlanmıştır. Makalelerden birisinde yazarlar, oyun yerelleştirmeye ilgili olarak, bir video oyununun Türkçe ve İngilizce alt yazılarını karşılaştırmışlar ve kullanılan çeviri yaklaşımını ortaya çıkartmaya çalışmışlardır²⁷. Diğeri ise; hikaye odaklı video oyunlarında alt yazı çevirisinin önemini, bir oyunun Türkçe alt yazılarını inceleyerek ele almıştır²⁸.

²¹ Gedik, (2020), Kıran ve Oğuz, (2021), Özbudak (2021)

²² Başlar ve Ateşalp (2019)

²³ Çavuşoğlu (2022)

²⁴ Çavuşoğlu (2020)

²⁵ Aras Yılmaz ve Çakıroğlu (2020), Eray (2023)

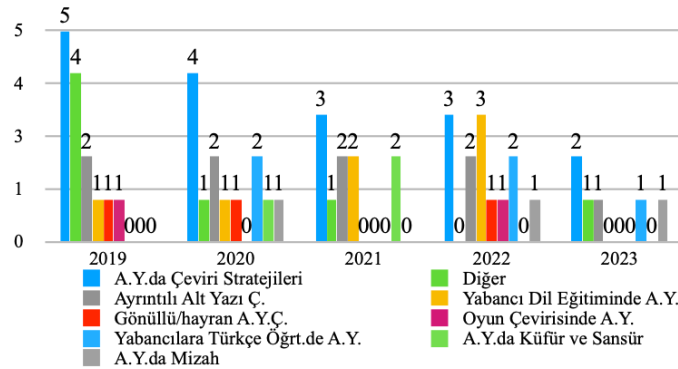
²⁶ Aytaş (2021)

²⁷ Onar ve Çatak (2022)

²⁸ Yılmaz ve Canbaz (2019)

4.3. Bulgular 3

Alt Yazı Çevirisi temalarının yıllara göre sayı bazında dağılımı, şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3: Alt Yazı Çevirisi Temalarının Yıllara Göre Dağılımı

Temaların yıllara göre dağılımına bakıldığında 5 yıl boyunca en çok çalışmanın, yukarıdaki bölümde olası nedenlerine değinilen alt yazı çevirisi stratejileri üzerine olduğu görülmektedir.

2019 yılı içinde 4 makaleyle ikinci sırada olan *diğer* başlığı altında dört farklı konu işlenmiştir: kitap incelemesi, alt yazı çevirisi edinçleri, alandaki araştırma boşluklarına örnekler ve alt yazının çeviribilim açısından değerlendirilmesi. Bu temalara değinen çalışmalara, diğer yıllarda da rastlanmamıştır. *Ayrıntılı alt yazı* çevirisiyle ilgili 2 araştırma yapılmıştır. *Yabancı dil eğitiminde* alt yazı, *gönüllü/hayran* alt yazı çevirisi ve *oyun çevirisinde* alt yazı temalarında 1'er çalışma görülmüştür. *Yabancılar Türkçe öğretiminde* alt yazı çevirisi, alt yazıda *küfür ve sansür* ve alt yazıda *mizah* konularında 2019 yılında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

2020 yılında; alt yazı çevirisi stratejilerinden sonra ikinci sırada, *yabancılar Türkçe öğretiminde* alt yazı ve *ayrıntılı alt yazı* temalarında 2'şer çalışma mevcuttur. *Diğer* temasında alt yazı çevirisi eğitimiyle ilgili 1 çalışma yapılmıştır. *Yabancı dil eğitiminde* alt yazı, *gönüllü/hayran* alt yazı çevirisi, alt yazıda *küfür ve sansür*, ve alt yazıda *mizah* temalarında 1'er çalışma mevcut iken *oyun çevirisinde* alt yazı temasında bir çalışma bulunmamıştır.

2021 yılında ikinci sırada bulunan *ayrıntılı alt yazı* çevirisi, *yabancı dil eğitiminde* alt yazı ve alt yazıda *küfür ve sansür* temalarında 2'şer makaleye rastlanmıştır. *Diğer* temasındaki 1 çalışma, alt yazı çevirisi eğitimiyle ilgilidir. Bu yıl içerisinde *yabancılar Türkçe öğretiminde* alt yazı, *gönüllü/hayran* alt yazı çevirisi, *oyun çevirisinde* alt yazı ve alt yazıda *mizah* temalarında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

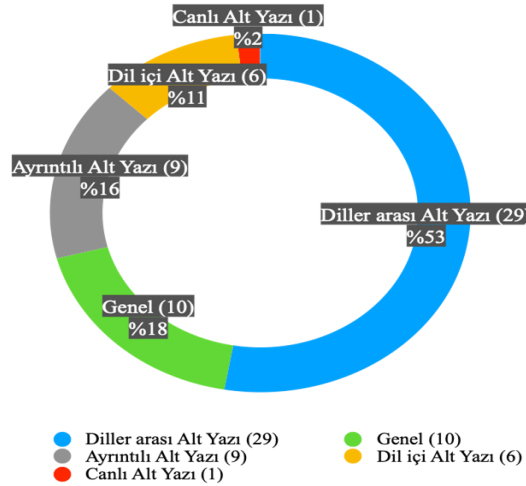
2022 yılında, *yabancı dil eğitiminde* alt yazı teması 3 çalışmayla ikinci sırada yer almış, *ayrıntılı alt yazı* çevirisi ve *yabancılar Türkçe öğretiminde* alt yazı temalarında 2'şer çalışmaya rastlanmıştır. *Gönüllü/hayran* alt yazı çevirisi, *oyun çevirisinde* alt yazı ve alt yazıda *mizah* temalarında 1'er makaleye rastlanmıştır. *Diğer* ve alt yazıda *küfür ve sansür* başlıklarında ise bir çalışmaya rastlanmamıştır.

2023 yılının 10 Kasım tarihine kadar *diğer*, *ayrıntılı alt yazı* çevirisi, *yabancılar Türkçe öğretiminde* alt yazı ve alt yazıda *mizah* temalarında 1'er çalışma mevcuttur. Bu yıl içerisinde

belirtilen tarihe kadar; *yabancı dil eğitiminde alt yazı*, *gönüllü/hayran alt yazı çevirisi*, *oyun çevirisinde alt yazı*, alt yazıda *küfür ve sansür* ve alt yazıda *mizah* temalarında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

4.4. Bulgular 4

Son 5 yılda yayınlanmış makalelerde Alt Yazı Çevirisinin alt alanlarına göre dağılımı şekil 4’teki gibidir:

Şekil 4: Alt Yazı Çevirisinin Alt Alanlarına Göre Dağılımı

Görsel-işitsel çevirinin alt alanlarından biri olan alt yazının da kendi alt alanları mevcuttur. Literatürde alt yazının alt alanları olarak; diller arası alt yazı çevirisi, diller arası iki dilli alt yazı çevirisi, dil içi alt yazı çevirisi, (dil içi ve diller arası) ayrıntılı alt yazı çevirisi, üst yazı çevirisi, (dil içi ve diller arası) canlı alt yazı çevirisi ve sesli alt yazı çevirisinden söz edilir.

Ancak verilerden de anlaşılacağı üzere *canlı alt yazı* çevirisi ve *sesli alt yazı* çevirisi ülkemizde pek kullanılmadığından, çalışmalarda da beş yıl içerisinde *canlı alt yazıyla* ilgili olarak sadece bir çalışmaya²⁹ rastlanmıştır. *Sesli alt yazı* çevirisi ve *üst yazı* çevirisiyle ilgili bir çalışma da görülmemiştir.

Dijital platformların ve dolayısıyla ithal ürünlerin (film, dizi, belgesel, spor programları vs.) artmasıyla diller arası alt yazı çevirisinin artması ve bununla ilgili çalışmaların da artması doğaldır. Ayrıca özellikle Türk dizilerinin de ihraç edilmesinin, diller arası alt yazı çevirisine olan ihtiyacın ve ilginin artmasında etkili olduğu düşünülmektedir. *Genel* başlığı ise, adından da anlaşılacağı üzere alt yazı çevirisini genel bir bakışla işleyen çalışmalardan oluşmuştur ve 10 çalışmayla en çok çalışılan ikinci alt alandır. Hem dil içi hem de diller arası *ayrıntılı alt yazı* ve de çocuklar için ayrıntılı alt yazı alt alanlarındaki 9 çalışma, bu alana ilginin arttığını göstermektedir. Aslında literatürde çocuklar için ayrıntılı alt yazı terimine pek rastlanmamıştır

²⁹ Güven (2021)

ancak iki makalede bunun önemi sunulmuştur. *Dil içi alt yazı* çevirisi alt alanında yayınlanan makalelerin hepsi, dil öğretiminde kullanılan orijinal dilin alt yazısını içeren ürünleri incelemiştir. Bu nedenle burada dil içi alt yazı alt alanı kapsamında incelenmiştir.

5. Sonuç

Bu çalışma ile, çeviribilimin henüz daha yeni sayılabilecek görsel-işitsel çevirinin alt alanlarından en çok tercih edildiğini söyleyebileceğimiz alt yazı çevirisi alanında genel durum tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Ele alınan makaleler çerçevesinde, alt yazı çevirisi alanında yapılan çalışmalar incelenerek alana katkı sağlamak amaçlanmıştır. Yayınlanan makalelerin hangi temalarda yazıldığı, beş yıllık süre içerisinde nasıl bir dağılım gösterdiği ve hangi alt alanlarda ne kadar çalışma yapıldığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu çalışma sonucunda özellikle alt yazı çevirisi stratejileri, ayrıntılı alt yazı çevirisi ve dil öğretiminde alt yazı konularının son beş yılda en çok çalışılan temalar olarak ortaya çıktıklarını söylemek mümkündür. Ayrıntılı alt yazı çevirisi temasındaki makalelerden ikisi, alt yazıların çocuklar için daha farklı bakış açısıyla oluşturulması gerektiğine örneklerle yer vermiştir. Bu öneriler, işitme engelli çocuklarımızın kendilerini diğer yaşlılarıyla eşit görebilmeleri, eğlenebilmeleri, öğrenebilmeleri ve sosyalleşebilmeleri açısından oldukça önemlidir. Bunların yanında gönüllü/hayran alt yazı çevirileri, küfür ve sansür, oyun ve mizahta alt yazı çevirisi temalarından da diğer temalara nazaran göze çarpan çalışmalar olarak ortaya çıkmıştır.

Elbette ki bu çalışmalar, çeviribilimin diğer alanlarıyla kıyaslandığında henüz başlangıç seviyesindedir. Bu hem düşündürücü hem de sevindiricidir. Düşündürücüdür çünkü, görsel-işitsel ürünlerin hızla yayıldığı günümüzde doğal olarak bunların çevirisine (çoğunlukla alt yazı) ihtiyaç da artmıştır. Ancak, bu alandaki akademik çalışmalar neden bu kadar azdır? Sevindiricidir çünkü, bu alanda çalışmaya yeni başlayanlar için araştırılacak ve çalışılacak çok fazla konu vardır.

Yukarıda *diğer* başlığı altında ele alınan tema içerisinde, ikisi alt yazı çevirisi eğitimi konusunda toplamda altı farklı tema işlenmiştir. Bir tanesi; yabancı dilde yazılmış, görsel-işitsel alanı anlatan kitabın Türkçe olarak makale kapsamında incelenmesidir. Yurtdışında alt yazı çevirisi dahil görsel-işitsel alanlarda yapılan çalışmalar oldukça fazladır. Temennimiz, ülkemizde de bu boşluğun hızla doldurulmasıdır. Bir diğer çalışma; alt yazı çevirisi edinçlerini ve alt yazı çevirmeni profilini, piyasanın gerçeklerine göre ortaya çıkartmaya çalışmıştır. Bu da önemli bir temadır. Çünkü teknolojinin ilerlemesi ile birçok alanda olduğu gibi alt yazı çevirisi alanında da piyasanın ihtiyaçları ve alt yazı çevirmeninden beklentileri değişmektedir. Bu tarz çalışmalar hem üniversitelerdeki alt yazı çeviri eğitimine piyasanın şartlarına bakarak yön verilmesine rehberlik edebilir hem de sahada çalışan çevirmenlere kendilerini yenilemeleri gerektiği konusunda yol gösterebilir. Bir diğer çalışmada makine çevirisiyle insan çevirmenin yaptığı alt yazı çevirileri karşılaştırılmıştır. Bu gibi çalışmalar; *yapay zeka, insan çevirmenin yerini alabilir mi* sorularına yanıt olacaktır. Çalışmalardan birisinde de alt yazının hala bir çeviribilim alt alanı olup olmadığının sorgulaması yapılmıştır. Bu sorgulama sonucunda alt yazının çeviribilim kapsamında olduğu sonucuna varılmıştır, lakin bu sorgulamanın gerekli

olup olmadığı sorgulanabilir diye düşünülmektedir. Önemli bir çalışma da 2019 yılında yapılmış, alandaki yenilikçi araştırma boşluklarını incelemiştir. Alt yazı dahil, görsel-ışitsel çeviri alanında çalışılabilecek araştırma alanları konusunda öneriler sunulmuştur. Özellikle *diğer* teması altında, bu paragrafta da sözü geçen araştırma alanlarında daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu aşikardır.

Bu çalışma kapsamında; belli bir dizinde, son beş yılı kapsayan ve alt yazı çevirisi alt alanıyla ilgili yayınlanmış toplam 55 makale incelenmiştir. Bu sınırlar çerçevesinde alt yazı çevirisi alanındaki durum yukarıdaki şekil ve yorumlarda ortaya konmuştur. Bunların sonucunda yukarıdaki alanlara ek olarak sunulabilecek bazı çalışma alanları önerilebilir:

Teknolojiden ayrı çalışmadığımız alt yazı konusunda alt yazı programlarını inceleyen bir makaleye rastlanmamıştır. Oysaki günümüzde; alt yazı çevirisinin bütün alt türlerinde alt yazı çevirisi programları, sesli metni yazıya döken cihazlar gibi birçok teknolojik araç ve program kullanılmaktadır. Gelişimi neredeyse teknolojiyle paralel ilerleyen alt yazı çevirisinin teknolojiyle ilişkisini ele alan akademik çalışmalar yapılması, bu konudaki gelişmeleri ortaya çıkarmak ve bundan sonra yapılabilecekler rehber olmak açısından oldukça önem arz etmektedir. Alt yazı çevirisinde kalite, işlenmeyen konulardan biri olarak göze çarpmaktadır. Farklı dijital TV portallarında kaliteli alt yazı çevirisinin yapılıp yapılmadığı, sosyal medyada tartışılan konulardan biridir. Çünkü profesyonel alt yazı çevirmenleri dışında, bu işin eğitimini almadan amatör veya gönüllü olarak çalışan çevirmenler vardır. Kaldı ki bu işin eğitimini alanlar dahi kendilerini günün gerektirdiği şartlara göre güncel, donanımlı ve yetkin hale getirmek zorundadırlar.

Alt yazı çevirmenleri değişen koşullara nasıl uyum sağlamaktadır ya da sağlayabiliyor mudur? Çalışma şartları nasıldır? Günümüzdeki alt yazı çeviri süreci nasıl işlemektedir? Belli bir kılavuz var mıdır yoksa her kurumda işleyiş farklı mıdır? Bu konular da çalışılmamışlar arasında yer almaktadır.

Türkiye’de alt yazı çevirisinin gelişimi, tarihsel olarak hangi basamaklardan geçmiştir? Türkiye’de alt yazı çevirisi tarihinin detaylı olarak araştırılıp arşivlenmesi; daha ileride geriye dönüp bakıldığında sürecin nasıl işlediği, hangi aşamalardan geçildiğinin öğrenilmesi ve sonraki aşamalara yön vermesi ve rehberlik etmesi açısından önemlidir.

Covid-19 pandemi sürecinde alt yazı çeviri piyasası nasıl işlemiştir? Bu süreç alt yazı çevirisinde artışa sebep olmuş mudur? Bilindiği üzere tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaklaşık 2 yıl süren pandemi döneminde, çalışanların işlerini evden devam ettirme zorunlulukları ortaya çıkmıştı. Bu noktada zihinde şu sorular ortaya çıkıyor: Bu süreçte, dijital platformlarda ithal ürünler artmış mıdır? Eğer artmışsa, bu durum alt yazı çeviri piyasasını ve çevirmenleri nasıl etkilemiştir? Bunun gibi sıra dışı durumlarda nasıl çözümler üretilebilir? Bu sorulara cevap arayan çalışmalar da olası sıra dışı durumlarda neler yapılabileceğine dair elde bir veri oluşturması açısından önemli olabilir.

Bu çalışma verilerinin ve önerilen araştırma konularının, sonraki çalışmalara bir adım da olsa yol açacağı ve alandaki boşlukların doldurulmasına katkı sağlayacağı temenni edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, T. ve Oğuz, D. (2014). Film Çevirisinde Altyazı. *KAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, (ss.3-16).
- Chaume, F. (2013). The turn of audiovisual translation: New audiences and new Technologies. *Translation Spaces 2*. (ss.105-123).
- Damar Yılmaz, M. (2017). Altyazı Çevirilerinde Kültürel Öğelerin Aktarımı ve Çeviri Sorunları. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çeviribilim Anabilimdalı, Yüksek Lisans Tezi*.
- Gaga, E. (2020). Altyazı Çevirisi ve Eğitimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 20, (ss. 844-854).
- Köprülü, S. G. (2021). *Görsel-İşitsel Çeviri*. İstanbul: Hiperyayın.
- Metin Tekin, B. (2019). An Assessment of Audio-Visual Translation Strategies in Dubbing and Subtitling of “Frozen” into Turkish. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, (ss. 342-352).
- Okyayuz, A. Ş. (2016). *Altyazı Çevirisi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Okyayuz, A. Ş. ve Kaya, M. (2016). Altyazı Çevirisi Eğitimi İçin Bir Model Önerisi (A Model for Subtitling Training). *Internatonal Journal of Languages 'Education and Teaching*, 4 (2), (ss. 257-275).
- Okyayuz, Ş. (2019). Kitap İncelemesi (Diaz Cintas, J. & Nikolic, K. (Eds.) Fast Forwarding with Audiovisual Translation, Multilingual Matters, Bristol, 2018, 230 sayfa.). *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9 (18), (ss. 292-295).
- Savaş, B. (2019). Film Çevirilerinde Altyazı Uygulamaları Çeviribilim Kapsamında Bir Çeviri midir?. *Journal of International Social Research*, 12 (65). (ss.136-149)
- Şahin, A. (2015). Film Çevirilerinde Artı ve Eksileriyle Altyazı Yöntemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (37), (ss. 971-976).
- Şevik, N., Tosun, M. ve Gündoğdu, M. (2016). Görsel-İşitsel Metinler Bağlamında Film Çevirilerinde Yöntem Sorununun İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal araştırmalar Dergisi*, 9 (44), (ss. 275-282).
- Zeytinkaya, D. (2018). Görsel-işitsel Çeviri Kapsamında Altyazı Çevirisi. *Social Sciences Studies Journal*, 4 (22), (ss. 4135-4142).

Dipnotlar

- Akat, B. ve Kümbül, T. (2022). Extralinguistic Cultural References (ECRs) Rendered into Subtitling: The Case of the Historical Film Series Diriliş: Ertuğrul. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 30, (ss. 1447-1467).
- Atış, D. & Doğaner, E. Ş., (2022). Uzaktan Eğitim Sürecinde İşitme Engelli Öğrencilere Matematik Öğretimi İle İlgili Öğretmen Görüşleri: Türkiye- Romanya Örneği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12 (3), (ss. 1845-1866).
- Aytaş, G. (2022). Gülmece Çevirilerinde Yaşanan Zorluklar. *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal*, 42, (ss. 149-161).
- Başlar, G. ve Ateşalp, S. T. (2019). Dijital Hediyeleşme Kültürü Bağlamında Hayran Altyazıları: Puzzle Fansub Topluluğu. *İleç Dergisi*, 6 (1), (ss. 147-177).
- Boynukara, E. ve Tarakçıoğlu, A. Ö. (2021). Subtitle Translation of Allusions from English to Turkish: The Case of Sherlock Series. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Uluslararası Filoloji ve Çeviribilim Dergisi*, 3 (2), (ss. 149-166).
- Bozkurt, S. S., ve Okyayuz, A. Ş. (2020). Türkiye’de Sağır ve İşitme Engelli Çocuklar için Ayrıntılı Altyazı Çevirisi Hakkında Bir Araştırma: Uygulamada Sadeleştirme. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, (29), (ss. 139-160).

- Çavuşoğlu, E. (2020). The Best of Both Worlds: From Volunteer Subtitling to Professional Subtitling. *transLogos Translation Studies Journal*, 3 (2), (ss. 83-102).
- Çavuşoğlu, E. (2023). Gönüllü Altyazının Ardındaki 'Neden?' Türk Gönüllü Altyazı Çevirmenlerinin Motivasyonu Üzerine Araştırma. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 10 (4), (ss. 33-45).
- Çoban, F. (2022). Görsel İşitsel Çeviri: “Orange Is the New Black” Dizisinin İngilizce-Türkçe Alt Yazılarının Toury’nin Öncül Normları ve Çeviri Stratejileri Açısından Değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 29, (ss. 1107-1116).
- Dalbudak, Ş. (2019). İşitme Engelliler İçin Dil İçi Ayrıntılı Altyazı Uygulamaları. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, (26), (ss. 60-76).
- Demirel, A. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Gözüyle Türk Dizi ve Filmleri ile Bunların Türkçe Öğrenme Sürecindeki Rolü. *EKEV Akademi Dergisi*, (Özel Sayı), (ss. 38-54).
- Demirkol Ertürk, Ş (2020). Çeviri, Yemek ve Kültür İlişkisi: Altyazı Çevirisinde Mutfak Terimlerinin Aktarımı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, (ss. 610-626).
- Erarslan, A., ve Asmalı, M. (2021). Video İzlemenin Yabancı Dil Öğrenme Sürecinde Dinleme Becerisi ve Kelime Öğrenme Üzerine Etkileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, (ss. 601-623).
- Eray, A. (2023). Görsel-İşitsel Medyada Mizah Çevirisi: Ice Age (Buz Devri) Animasyon Film Serisinin Türkçe ve Arapça Altyazı Çevirileri. *Nüsha*, 23 (56), (ss. 107-137).
- Eray, A. ve Özcan, M (2023). Görsel-İşitsel Çeviride Deyimsel Aktarım: Diriliş Ertuğrul Dizisinin Arapça Altyazı Çevirileri. *Dünya Dilleri, Edebiyatları ve Çeviri Çalışmaları Dergisi*, 4 (1), (ss. 53-73).
- Eray, A. ve Sarıkaya, M (2023). Ice Age: The Meltdown Animasyon Filmindeki İngilizce Deyimlerin Türkçe ve Arapça Altyazı Çevirilerinin İncelenmesi. *Şarkiyat Mecmuası - Journal of Oriental Studies*, 42, (ss. 53-74).
- Erkalan Çakır, N. (2020). Çeviri ve Spor Açısından Çokkültürlülük. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Uluslararası Filoloji ve Çeviribilim Dergisi*, 2 (2), (ss.149-170).
- Ertürk, Ş. D. (2019). Altyazı Çevirisinde Toplumsal Cinsiyet Eleştirisini Yeniden Üretmek: Je Ne Sus Pas Un Homme Facile Filminin Türkçe Altyazılarında Cinsiyetli/Cinsiyetçi Dil Yapılarının Aktarımı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6 (1), (ss. 121-148).
- Gaga, E. (2020). Altyazı Çevirisi ve Eğitimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), (ss. 844-854).
- Ezgi, Gaga, E. ve Ataseven, F. (2019). Altyazı Çevirisi Edinçleri ve Altyazı Çevirmeni Kimliği. *Journal of Social Sciences And Education*, 2 (1), (ss.187-196).
- Gedik, T. A. (2020). Translation of Turkish Swear Words in Subtitling: GORA. *International Journal of English Language & Translation Studies*, 8 (1), (ss. 19-26).
- Gökgöl, T. ve İşisağ, K.U. (2022). Henrik Gottlieb’in Altyazı Çeviri Stratejilerinin Beş Farklı Film Türünde İncelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9 (88), (ss. 2082-2089).
- Gürkan, A. (2021). “Comparison of Subtitling for the Deaf and Hard-of-Hearing Guidelines Implemented Across Countries” *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Uluslararası Filoloji ve Çeviribilim Dergisi*, C.3/2, (ss.249-278).
- Güven, M. (2020). Televizyon Ortamında Erişilebilirlik Uygulamalarının Gelişimi: Sesli Betimleme, Altyazılama ve İşaret Dili Çevirisi. *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (1), (ss. 152-175).
- Güven, M. (2021). Televizyon Haber ve Tartışma Programlarının Dili: Yeniden Söyleyciliğe Yönelik Bazı Gözlemler. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 32 (1), (ss. 1-29).

- İnan Karagul, B., Yüksel, D. ve Day, R. R. (2022). The Effects of Captioning and Keyword-Captioning on the Comprehension and Awareness of EFL Learners. *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)*, 16 (1), (ss. 122-134).
- Keskin Gaga, E. ve Ataseven, F. (2019). Altyazı Çevirisi Edinçleri ve Altyazı Çevirmeni Kimliği. *Journal of Social Sciences And Education*, 2 (1), (ss. 187-196).
- Kılıç, A. (2022). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kapsamında Bir Animasyon Anlatı: “Evliya Çelebi: Ölümsüzlük Suyu”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESTÜDAM) Eğitim Dergisi*, 7 (2), (ss. 62-75).
- Kıran, A. ve Oğuz, D. (2021). Örtmeceli Küfürlerin Görsel-İşitsel Çevirisinde Soru ve Sorunlar: İyi Yer Örneği. *Söylem Filoloji Dergisi*, 6 (3), (ss. 858-878).
- Kırbaş, G. (2022). Türk Dizi ve Filmlerinin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Katkısı Bakımından Değerlendirilmesi: Balkanlar Örneği. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), (ss. 201-221).
- Koç, E. (2020). Yabancı Dil Eğitiminde Görsel ve İşitsel Çevirinin Etkileri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö8), (ss. 758-772).
- Korkmaz, G (2022). Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Çizgi Filmin Rolü. *1.Uluslararası Dil ve Uygulamalı Dilbilim Çalışmaları Konferansı*, (ss. 104-115).
- Kurmel, D. (2021). Çeviri Eğitiminde Proje Temelli Bir Uygulama: Barış İçin Müzik Vakfı ve Altyazı Çevirisi. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 2021 (31), (ss. 179-201).
- Kuşçu Özbudak, S. (2019). Subtitling in Local Original Series of Netflix: Is “The Protector” Protecting Culture? *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 17, (ss. 383-394).
- Külük, C. Ş. (2019). Sanat Müzelerinde Sağır ve İşitme Engelli Bireylere Dönük Sosyal Erişim Programları “Amerika Birleşik Devletleri Örneği”. *Uluslararası Sanat Kültür ve İletişim Dergisi*, 2 (1), (ss. 40-67).
- Mattiussi, R. G., ve Baş, B. (2020). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Olarak Kullanılan Görsel-İşitsel Materyallerin Etki Durumu. *International Journal of Language Academy*, 8 (3), (ss. 16-29).
- Metin Tekin, B. (2019). An Assessment of Audio-Visual Translation Strategies in Dubbing and Subtitling of “Frozen” into Turkish. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, (ss. 342-352).
- Oğuz, D. (2020). Orijinal Netflix Dizisi “Dark” Örnekleriyle Görsel-İşitsel Metinlerde Çokkipli Metin Çözümleme (çevriyazı) Yöntemi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 20, (ss. 690-708).
- Okyayuz, Ş. (2019a). Fast Forwarding with Audiovisual Translation. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9 (18), (ss. 292-295).
- Okyayuz, A. Ş. (2019b). Görsel-İşitsel Çeviride Yenilikçi Araştırma Alanlarına Örnekler ve Türkiye’de Araştırma Boşluklarına Bir Bakış. *Turkish Studies-Language and Literature*, 14 (3), (ss. 1395-1415).
- Okyayuz, Ş. (2021). Altyazı Çevirisinde Teknoloji Destekli Yaratıcılık Açılımı. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 30, (ss. 108-132).
- Okyayuz, A. Ş., Sancaktaroğlu Bozkurt, S. (2021). Çeviri Projelerinde Süreç: Engelsiz Erişim Örneği. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 31, (ss. 202-219).
- Okyayuz, A. Ş. ve Bozkurt, S. S. (2022). Çok Modluluk ve Çeviri: Nasreddin Hoca Örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 10 (32), (ss.176-193).

- Onar, B. C. ve Çatak, G. (2022). Translation and Localization of Video Games: An Analysis of Uncharted 4 in Turkish. *Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences*, 62, (ss. 91-122).
- Özbudak, S. K. (2021). Turkish Subtitling of the F Word on the Digital Streaming Platform: Is There Censorship?. *Turkish Studies - Language*, 16 (3), (ss. 1991-2007).
- Sarı, S. ve Özcan M. (2023). Hayaller Diyarı Filminde Bulunan Deyimsel İfadelerin Makine Çevirisi Uygulamalarıyla Yapılan Türkçe Çevirilerinin Karşılaştırmalı Analizi. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 18, (ss.123-148).
- Savaş, B. (2019). Film Çevirilerinde Altyazı Uygulamaları Çeviribilim Kapsamında Bir Çeviri midir?. *Journal of International Social Research*, 12 (65). (ss.136-149).
- Sevtekin, E. ve Aytan, T. (2020). Alt Yazılı Çizgi Filmlerin Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Dinleme/İzleme Becerisine Etkisi. *International Journal of Languages 'Education and Teaching*, 8 (4), (ss. 171-193).
- Sömen, O. (2023). Türk Sağır ve İşitme Engellilerde İletişim Olgusu. *Premium e-Journal of Social Science (PEJOSS)*, 7 (27), (ss. 106-126).
- Şevik, N. (2022). “Biohackers” Dizisinin Türkçe Alt Yazı Çevirisinde Ünlemler. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 17, (ss. 151-181).
- Uras Yılmaz, A. ve Cakiroglu, K. (2020). “The Big Bang Theory” (“Büyük Patlama”) Dizisinin Türkçe Altyazı Çevirisinde Mizah Aktarımı. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 13, (ss. 23-46).
- Yılmaz, E. (2019). Tematik TV Kanallarında Kullanılan Alt Yazı Dili Üzerine. *Türk Dili Dergisi*, (ss. 58-67).
- Ünal, B. ve Ekmekçi, E. (2022). An Investigation into the Studies About the Use of Subtitles in Teaching English in EFL Contexts. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), (ss. 287-310).
- Yılmaz, E. (2019). Tematik TV Kanallarında Kullanılan Alt Yazı Dili Üzerine. *Türk Dili*, (ss. 58-67).
- Yılmaz, T. Ö., & Canbaz, E. (2019). Hikâye Odaklı Video Oyunlarda Çevirinin Rolü: The Last of Us Video Oyunu Üzerine Bir Değerlendirme. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 26, (ss. 77-103).
- Yürük, N. (2019). İkili Kodlama Teorisi ve Altyazılar: Kelime Öğreniminde Kodlama Stratejisi. *The Journal of International Educational Sciences*, 6 (20), (ss. 38-50).

EXPANDED SUMMARY

The purpose of this study was to examine the articles published in this field in Türkiye in the last 5 years, to determine the current situation of subtitling, and to reveal the distribution of the articles and the research gaps. It is important that the data to be obtained be up-to-date, both to guide those working in the field and to show researchers in the academic world the research gaps that can be studied in the field.

Subtitling, which was first used in silent films under the name of intertitles, has developed and named different subtypes depending on the period until today. They are generally classified in terms of technique, language, and duration. Technically, it is considered open and closed captioning. In linguistic terms, it is called intralingual and interlingual subtitling. They are also classified in terms of duration as ready and live subtitles.

Reasons for scanning through Google Scholar using document review can be summarized as follows: it is easy and fast to access by everyone, does not require membership , and is free of charge. This study was conducted on 55 articles by eliminating those outside the study field. The findings were commented on within the scope of the limitations of the study.

The articles published in the last 5 years were distributed by year, and 2019 has the most articles with the number of 14. 13 articles were found in 2020, 11 articles in 2021 and 2022, and 6 articles in 2023.

9 themes were created in the classification of the articles: subtitling strategies, subtitles in foreign language education, subtitles in teaching Turkish to foreigners, subtitling for the deaf and hard of hearing (SDH), volunteer subtitling/fansubbing, subtitling in games, subtitling humor, swearing and censorship in subtitling, and others. The theme of subtitling strategies is the first with 17 articles. SDH comes in second place with nine studies. A total of 11 studies emerged on the themes of subtitles in foreign language education and teaching Turkish to foreigners. *Others* includes seven articles on six different themes. 3 studies each for volunteer subtitling/fansubbing, subtitling humor, and swearing and censorship in subtitling, and only 2 studies were found on the theme of subtitles in game translation.

Looking at the distribution of themes by years, subtitling strategies had the most studies over the past 5 years. In 2019, the title of *others* is in second place, with 4 articles covering 4 areas. 2 articles regarding SDH, one each on the themes of subtitles in foreign language education, volunteer subtitling/fansubbing, and subtitling in games were found. No article was seen on the other three themes.

In 2020, the second place includes SDH and subtitles in foreign language education, with two studies each. No study was found on the theme of subtitling in games, and one study was seen on each of the remaining four themes. In 2021, the themes of SDH, subtitles in foreign language education, and swearing and censorship in subtitling rank second with two studies each. The themes of *others* and subtitles in teaching Turkish to foreigners are in third place, with one study each. No studies were found within the scope of the remaining three themes.

In 2022, the themes of SDH and subtitles in teaching Turkish to foreigners rank second with 2 studies each. There were no studies on the themes of *others* and swearing and censorship in subtitling, and the remaining four themes rank third with 1 study each. In 2023, the themes of *other*, SDH, subtitles in teaching Turkish to foreigners, and subtitling humor; are in second with 1 study each. No studies were found related to five themes.

Looking at the articles according to the subfields of subtitling within the scope of the study, interlingual subtitle ranks first with 29 studies, general subfield second with 10, SDH third with 9, intralingual subtitling fourth with 6 and live subtitling the last with 1.

Commenting on the findings: Subtitling strategies have the largest number. A considerable study was done on SDH. The use of subtitles is also quite common in language education. Remarkable studies emerged on the themes of volunteer subtitling/fansubbing, swearing and censorship, subtitling humour, and playing games compared to others.

It is thought there are some research gaps: some studies should be carried out on the working conditions of subtitle translators, their adaptation to changing conditions, the effect of translation programs on their roles, the effect of the pandemic process on the subtitle sector, and historical stages of subtitling in Türkiye.